

MỤC LỤC

1	Quả pao Đào tặng	7
2	Sang bên nhà Đào	15
3	Một vụ ăn trộm	23
4	Hát đối dưới cây	31
5	Em gái mùa đào	37
6	Bà Tú ủ cá	45
7	Hoa đào nở rộ	56
8	Chuyện cưới xin của Đào	65
9	Vũng Tai chết chóc	76

10	Đem cho Em gái	88
11	Chị em thuận hòa	96
12	Em gái quay về	105
13	Thầy Long lấy vợ.....	116
14	Cây đào Em gái	125
15	Bà Tú hi sinh	133
16	Tang lễ tung bùm	140
17	Tạm biệt bản làng	149

1

QUẢ PAO ĐÀO TẶNG

Năm tôi chín tuổi, nhà tôi gặp chuyện lớn, cả nhà rời thành phố về làng, cha mẹ tôi không còn làm cán bộ nhà nước nữa mà về làm nông, đi cày cuốc cùng các bác nông dân. Làm sao ra nông nổi ấy thì tôi không rõ. Nhưng cha mẹ tôi hình như lại thấy chuyện này ổn lắm, đôi lông mày giãn nở hẳn ra của cha mẹ cho tôi thấy như vậy.

Mẹ đưa em Bẹt đến bản Hoa Đào nhỏ xinh, cha thì sang một ngôi làng ven núi xa hơn. Tôi phải trụ lại trong thành phố chăm bà nội nay đau mai ốm. Một năm sau, nội qua đời, tôi tới bản Hoa Đào với mẹ.

Mình tôi đi xe đò đến thị trấn, trước đó tôi đã nhắn bác lái đò chuyên chở phân đến đón tôi vào bản.

Con nước sông êm êm đẩy đò chậm chậm trôi. Con sông này tên là Đậu Thủy, nước trong vắt,

soi rõ cỏ mọc thướt tha và cá bơi lả lướt dưới lòng sông. Dòng nước trôi lững lờ, không vội vàng cuống quýt, cũng không chậm chạp lờ đờ. Dưới ánh mặt trời, dòng nước lấp lánh những tia bạc tia vàng mảnh dẻ.

Hôm đó là một ngày tháng Ba sáng sủa, hai bên bờ sông sừng sững những dãy núi xanh rì bất tận, hoa dại nở bung lấp ló đan cài, tiếng chim lạnh lót và tiếng ca du dương vắng vắng.

Tôi đau đầu không rời mắt khỏi cảnh đẹp ven đường, nỗi đau mắt bà dần dịu đi.

Ông cụ chèo đò cho tôi bị cảm, đò tôi đi thuận theo chiều nước nên cụ chèo rất chậm; cụ từ tốn khua mái chèo, con đò cũng lừ đừ trôi.

Chẳng rõ là bao lâu sau, tôi mệt lả người, ngủ thiếp đi.

Sau một giấc dài, bản Hoa Đào hiện ra trước mắt tôi.

Chà, tôi bừng tỉnh, quả đúng là xứng với cái tên bản Hoa Đào. Ngôi làng be bé lấp ló trong một dải dày những cánh hoa đào; những nếp nhà đơn sơ cũ kỹ ẩn hiện giữa màu đào tung bùng rực rỡ, nom như là tranh vẽ.

Con đò nhỏ chầm chậm cập bến, tôi đã ngóng thấy mẹ với em Bệt đứng chờ tí xa, Bệt nháy tung tung vẫy tay chào tôi.

“Mẹ...”

“Em...”

Tôi hét lên sung sướng. Đò cập bến là tôi xuống. Mẹ hân hoan siết lấy đôi vai tôi, ngắm tôi từ đầu đến chân, “Con cao lên, cao lên nhiều quá!” Em Bệt níu chặt tay tôi, cười không khép miệng.

Lúc ấy, vừa hay Đào công Ngũ Đào đến bờ nước giặt áo quần.

“Chị Đào ôi, chị em đến rồi này!” Bệt hô lớn.

Đào nhìn chúng tôi cười cười chào đón. Tôi thì nào có biết Đào, nhưng vừa gặp đã có cảm giác thân thương quen thuộc, cứ như đã từng biết cô ấy ở đâu rồi, kiểu người ta hay nói là “duyên phận” ấy. Chắc tôi với Đào có duyên với nhau.

Xét từng nét trên mặt Đào thì không nét nào xuất sắc, nhưng mà kết hợp với nhau thì lại rất thanh tú. Người nơi đây thường vấn khăn trên đầu, nhưng Đào thì ít vấn, cô thả lọn tóc đen mượt dài đến ngang lưng hoặc búi gọn lên đỉnh đầu. Nhưng mà hôm ấy tôi bị hút hồn vào tấm tạp dề Đào bận cùng váy. Hai đóa hoa súng rực rỡ sắc màu thêu thật chi chít trên tấm tạp dề khiến tôi không thể rời mắt.

Lúc chúng tôi chào nhau, Đào nói bằng tiếng phổ thông ngọng nghịu, “Cậu lại chơi.”

Chỗ đội sản xuất không còn phòng ốc nữa, họ ngăn cho chúng tôi nửa cái kho.

Ngay trước nhà kho là sân phơi thóc, lúc nào không có thóc phơi thì chỗ ấy là khu vui chơi độc nhất của chị em tôi.

Tối hôm ấy, ăn cơm tối xong, tôi với Bẹt ngồi chơi ném pao trên cỏ, Đào cũng gùi đi tới. Đào không hay chuyện, cô đứng ké ké bên cười mủm mỉm nhìn chúng tôi. Cô thấy trò ném pao rất lạ.

Nay Đào mặc một tấm tạp dề khác, tấm này thêu hoa hồng, một đóa hoa nở to tung bùng rực rỡ nằm giữa, lá xanh cành đỏ quắn quýt hai bên. Áo sống Đào thường bận cũng thường thôi, nhưng cô có mấy cái tạp dề thì thật là tươi tắn, thêu thùa rất tinh xảo, những cái tạp dề ấy như đồ trang sức tô điểm, giúp cô trở nên thực xinh xắn.

Ngũ Đào ngo ngoậy dữ trên lưng Đào, Đào bèn thả em xuống, Ngũ Đào quỳ phệt xuống đất xem chúng tôi chơi. Ngũ Đào còn chưa tròn năm, trước khi mẹ Đào sinh em sau thì Đào đi đâu cũng công Ngũ Đào theo. Tôi thì

không thích Ngũ Đào, con bé khóc âm ỉ quá, hơi tí là tru tréo um sùm cả lên. Hôm ấy, con bé làm tôi bực thật sự.

Bọn tôi đang chơi vui cực kì thì Ngũ Đào bỗng dung tè dầm. Đào cuống cuống bê Ngũ Đào đi, nhưng không kịp nữa rồi, hai quả pao đã ướt sũng nước tè. Đào cũng cúi nên té mấy cái vào mông Ngũ Đào, thế là con bé khóc rống lên. Đào xót quá nên vừa dỗ em nín vừa xin lỗi bọn tôi.

Tôi với Bẹt đều mất hứng, nhưng cũng không tiện cáo Đào, Bẹt bĩu môi nguýt một cái rõ dài.

Đào bèn công em ngượng nghịu rời đi.

Mấy ngày sau, Đào lại đến tìm bọn tôi, cô bước vào rồi giấu tay ra sau, cười chúm chím nhìn tôi với Bẹt rồi đột nhiên xòe hai tay ra trước mặt chúng tôi. Tôi với Bẹt cùng òa lên sung sướng – hẳn một cặp pao, mỗi mặt của quả pao đều có thêu một bông hoa đào, mà mỗi bông đều là một kiểu riêng, có bông đang nở bừng, có bông e ấp nở dở chừng, có bông hẫng còn là nụ nhòn nhọt.

Con gái vùng này đều biết thêu, món này cô gái nào cũng phải học đầu tiên. Các cô ấy thêu những bông hoa rực rỡ lên gấu váy, viền tay áo, viền váy; những bông hoa che phủ phần nào chất vải thô và cứng của áo quần.

Đào thêu đẹp tuyệt, con gà cô ấy thêu nom thấy rõ cả những sợi lông nhưng tơ, cứ như sờ được vào êm êm mềm mịn; mảnh lá cô ấy thêu chỗ tươi chỗ đậm như là được soi sáng ngoài nắng thật... Đào khéo léo và thông minh nhất, chẳng ai bằng cô.

Chúng tôi hét lên ngạc nhiên quá làm mẹ cũng phải ra xem, mẹ hỏi có chuyện gì, bọn tôi chìa quả pao cho mẹ, mẹ cũng giật mình.

Mẹ vốn làm trong nhà văn hóa thành phố, nên mẹ xin cấp trên cho đi xuống địa phương để viết cuốn sách về văn hóa, tập tục, lịch sử phát triển của người dân tộc. Mẹ thích chuyện trò với mấy cụ già mắt mờ tai điếc, đi lại tập tà tập tễnh. Mẹ rất tốn công ngồi bó gối tâm sự với các cụ ấy, rồi kì cạch nhạt nhẽo những viên ngói cũ hay âu vớ bát sứt về; cái nào không nhạt về được thì mẹ ngồi tại chỗ vẽ lại tỉ mỉ. Mẹ say mê sự nghiệp ấy, còn tôi với Bệt thì thấy chả ra làm sao, chả khác gì gom đồng nát.

Nhìn những bông hoa đào mà Đào thêu, mẹ bắt đầu thấy mê cách người dân tộc thêu thùa.

Quả pao Đào thêu ấy, bọn tôi mãi không nỡ bỏ ra dùng, cuối cùng bị mẹ “tịch thu” mất.